

WITH QUALITY TEACHERS, ALL STUDENTS CAN SUCCEED

Adriana Ivanova

Primary school "Vancho Prke", Shtip, Republic of North Macedonia, ivanova.adriana@yahoo.com

Vesna Nicheva

Primary school "Vancho Prke", Shtip, Republic of North Macedonia, vnicheva@yahoo.com

Elizabeta Aleksovska

Primary school "Vancho Prke", Shtip, Republic of North Macedonia, aleksovska.elizabeta@yahoo.com

Mile Aleksovski

Primary school "Vancho Prke", Shtip, Republic of North Macedonia, mile.aleksovski@yahoo.com

**Every student needs
a little help, a little encouragement
and a teacher who believes in him!**

Abstract: The most important factor on which the results of the educational work in the school depend is the teacher. Shaping people has always been the most responsible and serious social task. Hence the opinion that the teaching profession is also an exceptional and important social activity. Social expectations and demands are very high when it comes to the teaching profession. When we talk about this topic, we notice that the teacher has a very important role in shaping the student's personality and all his abilities. Comparing the opinions of many authors, and based on the research we did, we tried to give a model of a desirable teacher, a teacher who will be an example for students in every way. He is a teacher who must be a versatile person, a person who will possess all the qualities and characteristics that will attract the children's attentions to imitate him and be like him tomorrow. The main task of the school today is to motivate, to teach, but also to learn. The concept of a quality school implies high expectations for each student and qualified teachers in each classroom, who should help all students achieve their goals. Students success should be a measure of quality schools. Every child can succeed with quality engagement of the teachers and the schools, because they care about the quality and improvement of their work, through continuous development and the concept of lifelong learning. A motivated and engaged teacher motivates and engages students, sees them as equal and is responsible for success in teaching. "The most important motive for working in school and in life is satisfaction in the work, satisfaction with the result and knowledge of the value that has a result for the community..." I have known children who preferred school time to vacation." said Albert Einstein. Let's identify the potentials of all students, let's motivate, encourage and progress. "If we want to raise happy children and love them with open hearts - we have to start from ourselves." IbnSandahl

Keywords: quality teacher, motivation, student, success

СО КВАЛИТЕТНИ НАСТАВНИЦИ, СИТЕ УЧЕНИЦИ МОЖАТ ДА УСПЕАТ

Адриана Иванова

ООУ „Ванчо Прке“, Штип, Република Северна Македонија, ivanova.adriana@yahoo.com

Весна Ничева

ООУ „Ванчо Прке“, Штип, Република Северна Македонија, vnicheva@yahoo.com

Елизабета Алексовска

ООУ „Ванчо Прке“ Штип, Република Северна Македонија aleksovska.elizabeta@yahoo.com

Миле Алексовски

ООУ „Ванчо Прке“ Штип, Република Северна Македонија mile.aleksovski@yahoo.com

**На секој ученик му треба
малку помош, малку охрабрување
и учител кој верува во него!**

Резиме: Најважниот фактор од кој зависат резултатите од воспитно-образовната работа во училиштето е наставникот. Формирањето луѓе отсекогаш било најодговорна и најсериозна социјална задача Оттука

произлегува и мислењето дека професијата наставник е исто така исклучителна и важна социјална активност. Социјалните очекувања и барања се многу големи кога станува збор за наставата професија. Кога зборуваме на оваа тема, забележуваме дека наставникот има многу важна улога во формирање на личноста на ученикот и сите негови способности. Споредувајќи ги мислењата на многумина автори, и врз основа на истражувањето што го направивме, самите се обидовме да дадеме модел на пожелен наставник, наставник кој ќе биде пример за учениците во секој поглед. Тоа е наставник кој мора да биде разноврсна личност, личност која ќе ги поседува сите квалитети и карактеристики што ќе го привлечат вниманието на децата да го имитираат и да бидат такви утре. Главна задача на училиштето денес е да мотивира, да предава, но и да учи. Самиот концепт на квалитетно училиште имплицира големи очекувања за секој ученик и квалификувани наставници во секоја училишница, кои треба да им помогнат на сите ученици да ги постигнат своите цели. Успехот на учениците треба да биде мерка за квалитетни училишта. Секое дете може да успее со квалитетно ангажирање на наставниците и училиштата, бидејќи тие се грижат за квалитетот и подобрувањето на нивната работа, преку постојан развој и концепт на доживотно учење. Мотивиран и ангажиран наставник ги мотивира и ангажира учениците, ги гледа како еднакви и е одговорен за успех во наставата. „Најважниот мотив за работа во училиште и во животот е задоволство во работата, задоволство од неговиот резултат и знаење за вредноста што има резултат за заедницата...“ Познавајќи деца кои повеќе го сакаа училиштето отколку празниците“ кажал Алберт Ајнштајн. Да ги идентификуваме потенцијалите на сите ученици, ајде да мотивираме, охрабриме и напредуваме. „Ако сакаме да одгледуваме среќни деца и да ги сакаме со отворени срца – мораме да тргнеме од себе“ Ибен Сандал

Клучни зборови: квалитетен наставник, мотивација, ученик, успех.

1. ВОВЕД

Многумина имаат пишувано за наставникот, неговата улога, важноста на неговата функција. Всушност, разни мислења и проценки за оваа професија беа дадени во различни периоди, на различни нивоа на развој во различни социјални системи, но сите мислења и проценки без разлика од кој период доаѓаат се согласуваат во едно, а тоа е дека „наставникот зазема едно од важните места во процесот на образование и воспитување. Трудот што може да го даде наставникот во обликувањето на младите не можат да бидат заменети со ништо, па затоа често се вели дека каков е наставникот такво е и училиштето“. (Група автори, 1969: 253) Знаењето дава моќ, но исто така подразбира и етичка одговорност на оној што предава. Квалитетен наставник не осудува и не понижува, не користи ароганција и не ја докажува својата интелектуална надмоќ над учениците. „Кога ги потсетуваме луѓето на нивните слабости и кога ги обвинуваме за грешките во минатото, не ние создаваме квалитетни односи ниту поттикнуваме квалитетна работа“ (Грин, 1996: 69). Учениците можат да направат многу, ако се пристапи со поддршка и доверба. Меѓутоа, ако не се стави пред нив конкретно очекување и не им се нуди никаква поддршка, тогаш не треба да се очекуваат добри резултати. Ако наставникот не очекува многу, тој не го инспирира ученикот да вложи труд. Ако учениците не вложуваат труд, тие никогаш нема да се развијат нивните способности и можности, и ова не е само одговорност на учениците, туку и на сите кои се вклучени во образовен процес. „Само кога ќе ја запознаеме и прифатиме теоријата на избор, ќе сфатиме дека можеме да го контролираме само нашето однесување: не можеме директно да контролираме никој друг“ (Гласер, 2005: 81). Експертите, особено психолозите, истакнуваат дека детските способности се различни, дека сите деца имаат свои јаки и слаби страни, и дека наставникот треба да помогне во развојот на јаките страни, наместо да повторува постојано дека детето не постигнува никаков резултат. Затоа во сите училишта е потребно: „обезбедување квалитетен воспитно - образовен процес, преку примена на современи методи на учење, критичко размислување и интегрирање на информатичка технологија и дигитални вештини во наставата, поддршка на самостојноста на ученикот, во процесот на стекнување на знаења, вештини и ставови, за нивна практична примена во реалниот животен контекст, креирање на култура на доживотно учење, воедно вложувајќи во континуиран развој на научно-истражувачката дејност“ (МОН-2022)

2. КВАЛИТЕТНА НАСТАВА СОЗДАВА КВАЛИТЕТНИ УЧИЛИШТА.

Извонредниот развој на светот во 21 век е очигледен и во училишната во која се бара од наставникот да биде носител на промените и да создаде револуција во учењето. Во 2021 година, низ широк консултативен процес донесена е нова концепција за основно образование која се базира на новите сознанија за развој на квалитетно образование, на светските и европските трендови за образование базирано на компетенции, на дигитализацијата на образованието, како и на сите наши досегашни искуства и стремежи да се унапреди квалитетот на наставата и учењето во нашите училишта кои треба да станат место за учење и развој на мотивирани ученици подготвени да се стекнат со очекуваните компетенции (МОН-2022). Првата задача на

наставникот во квалитетно училиште е да ја добие довербата од учениците и да ги спроведе овие шест услови. Ќе се чувствуваат ли пријатно на час, дали ќе почнат да учат и со тоа ќе продолжат да се чувствуваат пријатно. Во својата книга „Учител во квалитетно училиште“, Вилијам Гласер наведува шест услови за квалитетна работа:

1. Училишната средина мора да биде пријатна и стимулативна.
2. Од учениците треба да се побара да направат само нешто корисно.
3. Од учениците секогаш треба да се бара да работат најдобро што можат.
4. Од учениците се бара да ја оценат и подобрат својата работа.
5. Квалитетната работа е секогаш добра.

Квалитетната работа никогаш не е деструктивна.

„Кога учениците ќе ја научат теоријата на избор, ќе станат свесни дека сакаат квалитет и истито ќе баарат да го постигнат на вашиот час“ (Гласер, 1999: 39). За ова, се разбира, треба време и трпеливост. Наставникот во квалитетното училиште е професионалец. Тој не е шеф, туку вистински лидер. Училиштето треба да се развива на начин со што ќе ги намали сите форми на стрес кај учениците и наставниците. За лошиот ефект на наградите и казните врз напредокот на учениците Гласер и Грин пишуваат: „Истражувањата покажуваат дека казната, како средство за послушност, кај нив буди отпор, бунт, непослушност и пркос ... Кога создаваме врска на зависност со помош на награда, учениците ќе се грижат повеќе за наградата отколку за учењето“ (Грин, 1996: 71). Истиот автор наведува и шест вештини за градење на квалитетни односи:

1. љубов
2. слушање
3. искреност
4. учење
5. лидерство
6. ограничувања

Но, ако ги спроведеме овие шест вештини во обратен редослед, тогаш не создаваме квалитетна врска, туку создаваме т.н. „Шест О“:

1. огорченост
2. отпорност
3. одбивање
4. отстапување
5. обвинување
6. одмазда.

Во неговата книга „Квалитетно училиште“ Д-р Гласер вели дека квалитетно образование е единствениот одговор на проблемите на нашите училишта, но исто така и да е успешно изведено, сепак е веројатно најтешката работа на светот. Квалитетот на реализацијата на воспитно-образовниот процес во училиштата првенствено зависи од компетенциите на целокупниот наставен кадар во училиштето, вклучително и на стручните соработници и директорот МОН (2019). Наставниците кои не ги сакаат своите ученици запаѓаат во стапницата со тоа што ги бараат само недостатоците кај учениците. Тие забележуваат сè што му недостасува на детето, но не и она што детето го поседува. Квалитетниот напредок на училиштето е поврзано со компетенциите на наставниците, бидејќи квалитетот на образованиот учител е еден од главните фактори кој делува на образовните достигнувања на учениците., Јуриќ (2007). Тие гледаат ограничувања, но не и можности. За разлика од нив „Грижливите наставници очекуваат добар успех од сите ученици; тие прават се што е неопходно и најдобро за да му помогнат на секој ученик да успее. Кога имате ученици и наставници заробени во еден маѓепсан круг во отежнати услови за работа и нереални очекувања, прашањето е: "Дали секој ученик може да успее?" и „Која е одговорноста на наставниците за успех на учениците?

3. ДАЛИ СЕКОЈ УЧЕНИК МОЖЕ ДА УСПЕЕ?

Првото и најважното нешто што треба да го поседува наставникот е љубов кон својата работа и кон учениците. Многу познати педагози, токму поради оваа причина, го посветиле својот живот на работата со деца.

Марија Монтесори е една од најпознатите реализатори на идејата за слободното воспитување како и посебните услови кои ги постави пред наставниците, а тоа е дека децата треба да се сакаат. Таа од сите воспитувачи, а за неа тоа се: родителите, воспитувачите во градинките, наставниците, професорите, бара на правилен начин да го следат развојот на детето и да му дадат почитување, љубов и доверба. Учител кој ги сака своите ученици ги почитува и со зборови и со дела. Не ги срамоти учениците, не ги понижува, не ги нарекува со погрдни прекари, не им се потсмева на нивните маани и недостатоци, ја цени нивната

трудољубивост и ангажираност. Особено во развојниот период во кој се деца, многу е важно ученикот да почувствува дека ќе биде почитуван и дека и тој има нешто што наставникот го цени.

Елен Кејцелата својата работа и љубов ја посветила на децата. Обидувајќи се да ги иницира промените во контекст на третманот на детето, таа поставува барања пред воспитувачите да покажат почитување кон пријателите на детето, кон неговиот вкус, работата но и кон неговото време, при тоа да се обидат да го подучуваат детето да заземе свое место во животот и да превземе одговорност за се она што го опкружува. Впрочем тоа се истите тие почитувања кои се покажуваат и кон возрасните, а кои може и треба да бидат пренесени во однесувањето кон децата.

Едукацијата на идеалниот говорник беше целта на **Марко Фабиј Квинтилијан**. Тој сметал дека дури и дадилките што чуваат деца треба да се образуваат за да остават силен впечаток врз детето. За Квинтилијан учителот има многу важна улога, затоа што мора да ги прифати учениците како родител и да се смета за нивен заменик. Според него „Односот помеѓу учениците и наставниците, треба да биде љубезен, но не премногу интимен за да не биде злоупотребен“.(Квинтилијан, 1985: 76) Тој сметал дека наставникот во одредени ситуации кога тоа се баратреба да биде строг, но, да знае и да пофали без да штети зборови, така ќе го почитуваат повеќе ученици. Оној кој ги сака учениците се грижи на секој начин за нив, дури и наоѓа начин да дојде до резултат при тоа искористувајќи ги нивните способности, се смета за „вистински“ наставник.

Не треба да ја занемаруваме работата и жртвувањето на **Песталоци**, човекот кој целиот свој живот го посветил на деца. Од љубовта кон децата, тој го основал „Домот за сиромашни“ и се однесувал кон нив како родител. Им го посветил целото свое внимание и љубов. Тоа што тој им го предал на децата го именува како вистинска љубов. Лав Толстој, кажал: „Ако учителот само ја сака својата работа, тогаш тој е добар учител. Ако наставникот го сака ученикот како татко и мајка, тој е подобар од оној учител кој ги прочитал сите книги, но не ја сака својата работа, ниту учениците. Кога учителот ќе ги соедини љубовта кон работата и кон учениците тогаш тој е совршен учител““ Успешен наставник Стругар (2014: 178) јасно опишува каков треба да биде успешен учител на иднината. Тоа е наставник кој покажува:

- алтруизам
- учителска љубов
- разбирање и толеранција
- креативност, демократија
- одговорност
- дух на соработка
- емпатија
- хуманизам
- оптимизам
- верба во успехот на учениците
- смисла за хумор
- искреност
- отвореност за промени.

4. МОЖЕ ЛИ НАСТАВНИКОТ ДА СОЗДАДЕ ДОБАР УЧЕНИК?

„Наставниците имаат три љубови: Љубов кон учењето, љубов кон учениците и љубов кон поврзаноста на овие две љубови“ Скот Хајден. Дури и денес, поради голем број предрасуди, многу деца не добиваат можност да се реализираат во целост. Се поставува прашањето: Дали наставниците и училиштата им стојат на патот на овие деца? Учениците постојано се менуваат, се развиваат и ние доаѓаме во контакт со нови ученици. Една од клучните работи во наставата е мотивацијата. Во пракса, ние треба да внесуваме мотивирачки, иновативни новитети во нашите училиници. Досадата, рутината и обврските се најголемите непријатели на наставниците. Ако учениците се чекор напред наставниците, тогаш тука нема педагошка слобода. **Времињата се менуваат, децата се менуваат и наставата мора да се менува. Нешто треба да се стори!** Треба да ги подготвиме нашите ученици за: да работат на работни места кои се уште не постојат, да користат технологија која се уште не е создадена и да решаваат проблеми за кои се уште не знаеме дека се проблеми. Richard Riley {U.S. Secretary of education under Bill Clinton, 1993-2001) Постојат безброј примери во пракса и низ историјата кои покажуваат дека може. Ајнштајн во основно училиште бил познат како дете со потешкотии во учењето. Махатма Ганди (1869 - 1948) бил многу срамежливо момче, а станал симбол во борбата за човекови права и национален херој на Индија. Рон Дејвис успеал да ги надмине своите проблеми со дислексијата, кога нашол начин како да ги елиминира честите перцептивни нарушувања. Така тој за прв пат успеал да чита книга со уживање. Тој открил дека лицата со дислексија имаат многу скриени ментални

таленти, размислуваат во слики, а не зборови и тие се многу имажинативни и креативни, па се обидуваат да ги решат проблемите со гледање на целата слика, наместо да одат чекот по чекор. Глупата и слепа Хелен Келер не знаеланиту еден збор до седмата година, но станала светски познат писател и научила неколку јазици. Демостен (384-322 п.н.е.) имал проблеми со дишењето, контролирајќи го движењето, тој не можел да ја изговори буквата „р“ - и пелтечел. Тој станал најголемиот Грчки говорник. Во 1980 година, Автентичен наставник ги покажува своите професионални вештини, ги објаснува своите планови, ги усогласува зборовите и делата, но и признава грешки, сериозно го сфаќа ученикот, нема миленичиња и е свесен за неговата улога. Тој е квалитетен наставникот ќе сфати дека неговата најголема и најтешка задача е дека учениците треба да бидат мотивирани одвнатре, засновани на нивните основни потреби, дека ништо не се постигнува со принуда, дека сите важни и трајни промени доаѓаат одвнатре. За Гоце Бумбаровски, наставник во основно училиште од Прилеп, “добрите наставници знаат да ги заинтересираат учениците, гледаат да им помогнат да развијат емоционална интелигенција, да се спријателат, а и да учат од учениците“. УНИЦЕФ(2020). Решавањето на проблемите води до решение „победник-победник, само кога наставниците ќе почнат да слушаат што им кажуваат учениците наместо само да им даваат беседи. Кога ќе престанат постојано да ги обвинуваат учениците и ќе се обидат да најдат решенија, кога конкуренција ќе ја пренасочуваат во соработка и тимска работа и ќе започнат да ја градат и одржуваат довербата, тогаш учениците ќе знаат дека тие се во фокусот на наставата, дури тогаш ќе имаме квалитетни училишта насекаде. (Грин, 1996: 107). **Во такви, квалитетни училишта, сите ученици можат да успеат.**

5. ЗАКЛУЧОК

Многу истражувања покажале дека карактеристиките на наставниците се од големо значење за наставна и севкупната воспитно-образовна работа. Од примерите кои се дадени во трудот може да се заклучи дека секое дете има потенцијал да успее. Во исто време наставниците и училиштата не смеат да им застанат на патот. Како општество на знаење, не смеаме да го дозволиме ова. Еден од најважните услови на денешното воспитување и образование е усогласување на училиштето и наставата на секој ученик во рамките на потребите на модерниот и реален живот. „Треба да ги едуцираме нашите деца за нивната иднина, а не за нашето минато.“ Работата во училиштата треба директно да се однесува на овие прашања преку развој на основни вештини и компетенции – веруваме дека ова е најпродуктивен начин да се инвестира во нашата заедничка иднина“ (БРО, 2020:12 стр). Не треба да се занемари ниту фактот дека добриот однос меѓу наставниците и учениците е многу важен за успешно воспитување и образование. Врската меѓу наставник и ученик не е значајна само заразвој на учениците во емоционалната и социјалната сфера, туку и во когнитивната сфера. Учениците денес треба да научат како критички да размислуваат, како да се развиваат и како да им го направиме светот во кој живееме подобар. “Наставникот за да остане авторитетен и сеснаен во очите на учениците мора да се надградува и доусовршува не само на полето на знаењето, туку и во начинот на пренесувањето на знаењето, да има контрола врз часот, комуникација со учениците како и процесот на евалуацијата на учениците“ (Андрејана.Т, 2018:49 стр.) Квалитетен наставник во тој гледа потенцијал кај секого, ги мотивира сите ученици, тој е тренер, а не шеф, тој гледа предности, и не укажува постојано на недостатоци, не критикува или суди, наставникот, охрабрува. Тој треба да сфати дека секое дете може да успее.

ЛИТЕРАТУРА

- Budimir, G.(2002). Funkcije savremenog učitelja-Zbornik radova, 2002. Učiteljski fakultet, Jagodina.
- Glasser, W. (2005). Kvalitetna škola; Škola bez prisile, Zagreb: Educa.
- Glasser, W. (1999). Nastavnik u kvalitetnoj školi, Zagreb: Educa.
- Greene, B. (1996). Nove paradigme za stvaranje kvalitetnih škola, Zagreb: Alinea.
- Nikolić, R., & Jovanović, B. (2006). Školska pedagogija, Učiteljski fakultet, Užice.
- Potkonjak, N., i grupa autora (1996). Opšta pedagogija, Učiteljski fakultet, Beograd.
- Kyriacou, C. (2001): Temeljna nastavna umijeća, Zagreb, Educa
- Андрејана, Т. (2018). Скопје. Магистерски труд на тема: Зголемување на квалитетот на предметна настава во основното образование со примена на ИКТ. <file:///C:/Users/User/Downloads/atomovska2018.pdf>
- Miljković, D., & Rijavec, M. (2008). Razgovori sa zrcalom: psihologija samopouzdanja. Zagreb: IEP-D2.
- Strugar, V. (2014). Učitelj između stvarnosti i nade. Zagreb: Alfa
- Биро за образование и развој, (2020), Британски совет, Прирачник за наставници. <https://www.bro.gov.mk/wpcontent/uploads/2020/02/%D0%91%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%82-%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA->

[%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8-%D0%9A%D0%A0%D0%A0%D0%9F.pdf](#)

Juri!, V. (2007). Kurikulum suvremene škole. In V. Previši! (Ed.), Kurikulum: Teorije, metodologija, sadržaj, struktura (pp. 253-303). Zagreb: Zavod za pedagogiju, Školska knjiga.

Министерство за образование и наука .(2022).Скопје. Стратешки план (2022-2024).

<https://mon.gov.mk/stored/document/Strateshki%20plan%20%202022-2024.pdf>

Министерство за образование и наука. (2019).Скопје. Концепција за основно образование

<https://mon.gov.mk/stored/document/Koncepcija%20MK.pdf>

УНИЦЕФ-Северна Македонија (2020). Скопје.Наставниците се важни

<https://www.unicef.org/northmacedonia/mk/nastavnicite-se-vazni>